

Rettledning for uttak av prøver fra moskus

Det tas prøver av avføring, blod, muskel, lunge, hjerte, lever, nyre, milt og hjerne.

Dersom dyret avlives i felt og slaktebehandles på slakteri, må noen prøver tas i felt (avføring, blod, milt), mens resten tas ved slaktebehandlingen.

Dersom dyret skal stoppes ut eller prepareres på annen måte, utelates prøvetaking som vil være til hinder for slik bruk av kadaveret eller deler av det.

Dette finnes i hver prøvepakke:

1. Åtte plastbokser med lokk til prøver av lunge, hjerte, lever, nyre, milt, muskel, hjerne og eventuelt en til avføringsprøven (kan eventuelt sende inn kun hansken)
2. Blodprøveglass 15 ml med skrukork + pose
3. Engangssprøyte 20 ml til oppsuging av blod
4. Hanske for uttak av avføring
5. Registreringsskjema til utfylling + Rettledning for uttak av prøver
6. Plastposer
7. Frankert svarkonvolutt

Framgangsmåte:

1. Prøveglassene bør merkes før prøvene tas ut, da blodsøl gjør merking vanskelig. Glassene merkes med dato og dyret sitt nummer. Plastboksene merkes også med hvilket organ de inneholder. Bruk sprittusj. Dyra gis hvert år fortløpende nummer fra nr. 1 (første dyr som felles/finnes) og oppover.

2. Blod:

- Dersom dyret stikkes for avblødning, kan blodprøva tas ved å holde prøveglasset i blodstrømmen under stikksåret.
- Dersom dyret er felt ved skudd mot brystet, kan blod samles opp fra brysthula.
- Blod kan også suges opp direkte fra hjertet eller store blodkar.

Bruk den vedlagte plastsprøyta og sug opp blodet, og sprøyt det så over i blodprøveglasset. Det er viktig at blodet blir samla opp så reint som mulig. Fyll glasset nesten fullt, men la det være et par cm igjen til kanten. Skru korken godt til slik at det ikke lekker. Det bør ikke samles blod fra bukula eller brysthula der blodet er forurensa med innhold fra mage eller tarm. Det er bedre å få litt blod som er reint, enn fullt glass som er forurensa.

3. Oppsuging av blod fra hjerte og store kar (etter at de er skåret over) i brysthula kan også forsøkes på dyr som finnes døde.

Det kan da også forsøkes å ta "kroppshulevæske" fra brysthule og/eller bukule dersom det ikke er mage/tarminnhold der.

4. Ved uttak av organprøver, bør kniven som brukes tørkes av før hver prøvebit skjæres av.

5. **Organer:** Det tas en bit av lunge, hjerte, lever og nyre. Biten bør fylle boksen ca. $\frac{3}{4}$ full. Fra hjertet kan en hjerne ta biten fra den tykkeste delen av ytterveggen, dvs fra venstre hovedkammer.

6. **Milten** sitter fast på vomma mot mellomgolvet/brysthula. Den er flat, avrunda, omlag så stor som ei håndflate. Fargen er blågrå. Den følger med vomma ved uttak av bukorganene. Skjær

av biter av milten som er passe store til at de kan puttes i prøveboksen. Fyll boksen ca. $\frac{3}{4}$ full.

7. **Muskel:** Det tas biter av muskel som fyller boksen ca. $\frac{3}{4}$ full. Muskel kan tas fra områder som ikke har noen kjøtt-verdi, slik som mellomgolv eller hodet.
8. **Hjerne:** Hodet skjæres av og tas med til Mattilsynet sitt nærmeste distriktskontor for prøveuttak. Dersom dyret skal stoppes ut e.l., skjæres ikke hodet av.
Alternativt: Hjernevev tas ut med spesialskje gjennom ryggmargskanalen i nakkeleddet etter at hodet er skåret av. Se egen rettledning. Fyll boksen ca. $\frac{3}{4}$ full - hvis mulig. Skje skal være sendt ut til personer som vil kunne bli involvert i prøveuttak av moskus.
9. Alle boksene tørkes av på utsida.
10. **Avføring:** Ta på hansken og ta ut en stor neve med avføring fra endetarmen. Legg avføringa og hansken i en pose og knyt posen godt igjen. Prøven kan tas ut før dyret blir oppgjort, eller den kan tas ved å presse avføring ut fra bakre del av tarmen etter at tarmen er tatt ut av dyret.
11. **Skjema:** Fyll ut et registrerings skjema for hvert dyr. Brett skjemaet og legg det i en egen plastpose. Denne posen legges så sammen med prøvene i den store plastposen.
12. **Send prøvekonvolutten inn så raskt som mulig til Veterinærinstituttet** Konvolutten bør postlegges en av de fire første dagene i uka (man-tors), slik at den er på laboratoriet seinest fredag. Dersom prøvene må lagres før sending (f. eks. over helg), legg den i kjøleskapet. Ikke frys prøvene.
13. **Andre funn:** Dersom det blir gjort funn på kadaveret eller organer som synes å avvike fra det som er normalt, ta kontakt med Veterinærinstituttet for å avtale evt. utvidet prøvetaking.

TAKK FOR INNSATSEN !

Kontaktpersoner:

Bjørnar Ytrehus (veterinær), tlf: 23 21 63 55 / 23 21 63 53

Lena Haugland Moen (avd.ingeniør), tlf: 23 21 63 53